

1. Referentie

Referentie	Van Landeghem, G. & Van Damme, J. (2004). <i>Indicatoren van de ongekwalificeerde uitstroom. Een bijdrage tot de discussie en een aantal nieuwe schattingen. LOA-rapport nr.19.</i> Onuitgegeven onderzoeksrapport, K.U.Leuven, Steunpunt Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt, Cel voor Analyse van Onderwijsloopbanen.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In het eerste hoofdstuk van dit rapport vindt u een update van de HIVA-indicator van de ongekwalificeerde uitstroom 'zonder getuigschrift voltijds gewoon secundair onderwijs' voor het jaar 2001. Nieuw is dat er aparte scores voor jongens en meisjes berekend zijn. Bovendien heeft men het kwalificatiecriterium kunnen uitbreiden naar de getuigschriften van de leertijd. Tenslotte hebben we een analyse gemaakt van het relatief belang van de verschillende componenten van de indicator. Als conclusie pleit men voor een meer eenvoudige, flexibele en inzichtelijke manier om de evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom te volgen.

Het tweede hoofdstuk is gewijd aan een demonstratie van de mogelijkheid om indicatoren van de ongekwalificeerde uitstroom per geboortjaar te bepalen. Het derde hoofdstuk bestaat uit een bespreking van en kritiek op de indicatoren van de ongekwalificeerde uitstroom die afgeleid worden uit de 'enquête naar de arbeidskrachten'.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Buitengewoon onderwijs, secundair onderwijs, schoolloopbanen, studieprestaties

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaams Minister van Onderwijs en Vorming
Onderzoeker(s)	G. Van Landeghem & J. Van Damme Steunpunt LOA (heden: Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen) Steunpunt SSL p/a Hoger Instituut voor de Arbeid (K.U.Leuven) Dekenstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/32.57.58 Fax: 016/32.58.59 ssl@kuleuven.be http://www.steunpuntloopbanen.be/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	/
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Kwantitatief onderzoek, gebaseerd op ambtelijke statistiek. De berekeningen in dit rapport

methode	zijn hoofdzakelijk gebaseerd op gegevens die door het Departement Onderwijs gepubliceerd zijn in de Statistische Jaarboeken van het Vlaams Onderwijs. Enkele gegevens zijn afkomstig uit publicaties van het Nationaal Instituut voor de Statistiek of zijn er aangekocht. Tenslotte hebben de onderzoekers ook gebruik gemaakt van data over de getuigschriften van de leertijd.
Onderzochte groep	Alle leerlingen uit het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (over verschillende jaren), geboortecohorte van 1979 in de Vlaamse Gemeenschap
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Ongekwali- ceerde uitstroom op einde van schooljaar, HIVA-Indicator en verruimde indicator	Een eenvoudige schatting leverde ons een indicatorwaarde van 13,8% voor de ongekwalificeerde uitstroom van de meisjes in 2001. Wanneer de volgende correcties in rekening worden gebracht namelijk: de correcties voor overlijden en migratie, het opnemen van de leerlingenaantallen van de leertijd en het deeltijds beroepsonderwijs in het model en de correctie voor kwalificatie via de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap-gelijktijdig toepassen, dan vinden we een score van 14,1%. Dit is de score op de HIVA-indicator van de ongekwalificeerde uitstroom 'zonder getuigschrift voltijds hoger secundair onderwijs', die we hier voor het eerst apart berekenen voor de meisjes. Als we bovendien het kwalificatiecriterium verruimen met de getuigschriften van de leertijd, dan bedraagt de ongekwalificeerde uitstroom van de meisjes in 2001 nog 12,5% -toevallig net hetzelfde percentage als wanneer de verruiming wordt toegepast op de eenvoudige schatter. We kunnen natuurlijk volledig analoog tewerk gaan om de ongekwalificeerde uitstroom van de jongens in 2001 te bepalen. De eenvoudige schatting bedraagt 22,5%. De HIVA-indicator geeft 22,1%. De verruimde indicator mét al de genoemde correcties scoort 18,7%, en zonder 19,7%. Tevoren werden de op tellingen gebaseerde indicatoren van de ongekwalificeerde uitstroom enkel berekend voor jongens en meisjes samen. Om met deze vroegere resultaten te kunnen vergelijken vermelden we de geaggregeerde scores. Voor jongens en meisjes samen bedraagt onze eenvoudige schatting voor 2001 18,3%. De waarde van de HIVA-indicator is 18,2%. Na het toevoegen van de getuigschriften van de leertijd aan de erkende kwalificaties bedraagt de ongekwalificeerde uitstroom 15,7% (met al de correcties) of 16,2% (bij verruiming van het eenvoudig model). Voor de relatief kleine veranderingen in de indicatorscore sinds 1993 bestaat er voorlopig geen verklaring. Het is bijvoorbeeld nog niet uitgemakt of de afname tussen 1995 en 1996 en de licht stijgende trend sinds 1996 -die in 2001 niet verder gaat-artefacten zijn van de schattingsmethode of veroorzaakt worden door echte veranderingen in de uitstroom. Om daar inzicht in te krijgen is een analyse nodig van al de componenten van de tijdreeks sinds 1993, een werkwijze die we naar voor schuiven in de conclusies bij dit hoofdstuk.
Conclusies uit de indicatoren	Deze resultaten brengen drie interessante punten naar voor. Ten eerste zien we het forse verschil in de omvang van de ongekwalificeerde uitstroom tussen de meisjes en de jongens. Dit is in overeenstemming met de belangrijke verschillen in de manier waarop jongens en meisjes door het onderwijs stromen. We mogen dus niet uitsluiten dat ook de evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom verschillend kan zijn voor de twee groepen. Verdere berekeningen zullen hier klaarheid in moeten brengen. Ten tweede maken deze indicatorscores duidelijk dat een uitbreiding van het kwalificatiecriterium met de getuigschriften van de leertijd niet alleen in principe wenselijk is, maar dat het ook over beduidende aantallen gaat. Hét pijnpunt bij het opvolgen van de ongekwalificeerde uitstroom door middel van een kwantitatieve indicator is duidelijk het ontbreken van volledige, betrouwbare en vlot toegankelijke informatie over de uitgereikte getuigschriften in alle relevante vormen van onderwijs én vorming. Ten derde blijkt uit deze resultaten dat de waarde van de indicator goed benaderd wordt door middel van een eenvoudige berekening. Van sommige mogelijke correcties stellen we vast dat ze zeer weinig effect hebben. Geen van de correcties kan exact genoemd worden. Bij dit laatste punt voegen we nog de overweging dat het opvolgen van de evolutie van een enkelvoudig indicatorgetal geen inzicht geeft in het mechanisme achter die evolutie. Om al die redenen samen bepleiten we een aanpak in drie stappen die tegelijk eenvoudig, flexibel en inzichtelijk is. Stap 1: verzamel de relevante leerlingenaantallen, getuigschriftenaantallen en gegevens en bestudeer de evolutie van elk data-element apart; Stap 2: Voeg de gegevens op een eenvoudige manier samen tot een maat voor de ongekwalificeerde uitstroom en bespreek de evolutie van die indicator. Stap 3: stel de conclusies uit stap 2 in vraag door te experimenteren met alle denkbare correcties; de conclusies die dan (voorlopig) overeind blijven zijn robuust genoeg om gerapporteerd te

	worden. Gezien de grote verschillen tussen de doorstroming van jongens en meisjes, is het aangewezen dat deze stappen uitgevoerd worden per sekse. Dit type analyse biedt veel meer informatie over veranderingen in de ongekwalificeerde uitstroom dan het opvolgen van één indicatorgetal, zeker als dat steunt op een opeenstapeling van benaderingen waarvan het netto-effect op de evolutie zeer moeilijk in te schatten valt.
Ongekwalificeerde uitstroom per geboortjaar	Naar schatting 37023 jongens en 34742 meisjes behoren tot de geboortecohorte van 1979 in de Vlaamse Gemeenschap. De ongekwalificeerde uitstroom voor de geboortecohorte van 1979 wordt dan geschat als de omvang van de cohort minus het aantal leerlingen dat ooit een kwalificatie heeft behaald: $37023 + 34742 - 59240 = 12525$, dat wil zeggen: 17,5% van de cohort. Voor de meisjes en jongens apart bedraagt de ongekwalificeerde uitstroom voor geboortjaar 1979 13,0% en 21,7%. Volgens een verruimde definitie van wat een kwalificatie is -namelijk: een diploma of getuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad of een getuigschrift van de leertijd- vinden we dan een ongekwalificeerde uitstroom van 10,6% voor de meisjes en 17,4% voor de jongens (en samen: 14,1%).
Vergelijking met indicatoren gebaseerd op de EAK (Enquête naar de arbeidskrachten)	In 2000 had 18,6% van de schoolverlaters geen diploma volgens de HIVA-indicator, in tegenstelling met de 11,6% van de EAK-indicator. Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de HIVA-indicator en de EAK-indicator? Een eerste verschil zit in het woord 'diploma'. Voor de HIVA-indicator is het duidelijk wat je nodig hebt om gekwalificeerd te zijn. Je moet het zesde leerjaar van het gewoon voltijds secundair onderwijs met succes afronden. Voor de EAK-indicator is min of meer duidelijk wat volstaat voor een kwalificatie - een 'diploma' van 'hoger' secundair onderwijs- en wat niet volstaat -een 'diploma' van 'lager' secundair onderwijs. Daartussen zit een grijze zone. Dit is een tweede verschil tussen de indicatoren: de betrouwbaarheid. In de EAK is het de individuele enquêteur die de vaagheid van de definitie van een 'diploma' moet opvangen (gesteund door een instructielijstje). Enkel het resultaat van deze (ingewikkelde) beslissing van de enquêteur wordt opgetekend. De HIVA-indicator heeft geen last van dit soort probleem. Hij is immers gebaseerd op tellingen van leerlingenaantallen en uitgereikte getuigschriften, die bijgehouden worden in administratieve databanken. De EAK-indicator is niet vergelijkbaar van schooljaar tot schooljaar. De HIVA-indicator sommeert de ongekwalificeerde uitstroom in een gegeven schooljaar over alle leeftijden, en vergelijkt die dan met de totale uitstroom in dat schooljaar uit een onderdeel van het onderwijssysteem. De EAK-indicator schat het aantal ongekwalificeerde personen van 18- tot 24-jarige leeftijd dat geen onderwijs meer volgt en vergelijkt met de totale bevolking van 18- tot 24-jarigen. De HIVA-indicator en de EAK-indicator vergelijken het aantal personen zonder kwalificatie met verschillende gehelen. Ook daardoor is er een groot verschil in de percentages. Tenslotte merken we op dat de EAK-indicator de 18-jarigen, 19-jarigen, ... die nog onderwijs volgen zonder meer als gekwalificeerd beschouwt. Als deze jongeren zich echter nog in een zesde of vroeger leerjaar van het secundair onderwijs bevinden, dan is het nog niet zeker dat ze een kwalificatie zullen behalen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/